

7 Kasım 2024 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.06
BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN
KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Mustafa BİLİCİ (İzmir)
-----0-----

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

7/11/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Danışma Kurulu 7/11/2024 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul ve arkadaşları tarafından, Türkiye'ye ait bazı Ege adalarının Yunanistan tarafından işgal edildiğine dair iddiaların görüşülmesi amacıyla 6/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (22 sıra no.lu) genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 7/11/2024 Perşembe günü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz ile Yunanistan arasında yıllardır süregelen Ege Adaları sorunu siyasi boyutları çok geniş ve kapsamlı bir konudur. Kardak krizinin Ege'de birçok aidiyeti ve egemenliği tartışmalı ada, adacık ve kayalığın varlığını gözler önünde sermesiyle hukuksal ve politik alanda yapılacak çalışmalar daha da fazla önem kazanmıştır.

Yunanistan Doğu Ege adalarındaki silahlandırma faaliyetleriyle açık şekilde uluslararası hukuku çiğnemektedir iddialara göre ki bu iddiaların büyük bölümü farklı dönemlerde iktidar yetkilileri tarafından doğrulanmıştır. Bu iddiaların iktidar tarafından cevaplandırılması ve kamuoyunun aydınlatılması elzemdir.

1912'de başlayan süreçte Uşi Anlaşması ve takip eden uluslararası anlaşmalar sonucunda gayriaskerî statüde kalmak koşuluyla Yunanistan'ın kullanımına verilen 23 adadan bazılarının ne oldu? Midilli Adası'na bir mekanize tümen; Limni, Sakız ve Sisam adalarına da birer mekanize tugay konuşlandırıldı. Taşoz, Semadirek, Bozbaba, İpsara ve Ahikerya Adaları'na da tabur ve alay seviyesinde askerî birlikler yerleştirildi. Limni ve Midilli adasına hava alanları inşa edildi ve buralara savaş uçakları yerleştirildi. Diğer pek çok adaya da tabur ve alay seviyesinde askerî birlikler yerleştirildi. Ayrıca, Yunanistan, egemenliği kendisine devredilmemiş olan adalarda belediyeler kurmakta, seçim yapmakta, vergi toplamaktadır. Geçen yıl ekim ayında İzmir Koyun Adası, Aydın Hürşit Adası, Aydın Eşek Adası, Küçük Çuha Adası ve Gavdos Adası'nda seçim yapılmıştır ve Yunanistan İçişleri Bakanlığının resmî sitesinde bu seçimlerin sonuçları yayınlanmıştır. Göz göre göre gerçekleşen bu ihlaller karşısında AKP iktidarlarının tavrı ne oldu? 2015 yılında bu konu Meclise taşındığında dönemin Millî Savunma Bakanı bu durumu doğruladı. 2017'de bu konu bir kez daha gündeme geliyor, bu dönemde de AKP iktidarları döneminde Ege Adaları'ndan tek bir çakıl taşının dahi gitmediği öne sürülüyor ama şöyle resme bir baktığımızda, işgal edilen ada sayısının giderek arttığını gözlemliyoruz. Yıl 2020, dönemin Millî Savunma Bakanı, o dönemki sayısı 18 olan adada anlaşmalara aykırı bir şekilde silahlandırma ve asker

konuşlandırması olduğunu kendisi itiraf ediyor. 2022'de Cumhurbaşkanı Erdoğan Yunanistan Başbakanı için "Artık benim için Miçotakis diye biri yok, onu defterden sildim." diyor, Yunanistan'a da diyor ki: "Aklını başına al, bir gece ansızın gelebiliriz." Sonra ne oluyor? Bakıyoruz, seçimler geçiyor, seçimlerden sonra bir anda Yunanistan'la barışıyoruz, "Bardağın dolu tarafına bakalım, bu sayfayı kapatalım." diyoruz. Biz "Bu sayfayı kapatalım." diyoruz ama bu barışmanın gerçekleştiği günlerde Yunanistan Dedeagaç ve Gökçeada'nın hemen bitişiğindeki Zürafa Ada'mızı da sahiplendiğine dair açıklamalar yapıyor. Yunanistan Dışişleri Bakanı tam da bugünlerde Erdoğan'ın Atina'ya gerçekleştirdiği ziyarette bu adalar üzerindeki egemenliğin asla tartışmaya açık olmadığını, bu konunun gündeme gelmediğini, zaten bu konunun gündeme gelmesine de asla müsaade etmeyeceklerini kendisi açıklıyor yani biz defterleri kapataduralım, Yunanistan hiçbir zaman bu adalar üzerindeki egemenlik iddiasından vazgeçmiş ve o defterleri kapatmış değil. Erdoğan önce "Ey Yunan, tarihe bak, İzmir'i hatırla, bir gece ansızın gelebiliriz." diyor, sonra "Biz barıştık, bu defter kapansın." diyor. Böyle bir politika anlayışını kabul etmemiz mümkün değil. Bizim bu konudaki tavrımız nettir; bizim için mavi vatan, denizlerimizdeki meşru çıkarlarımızdan bir adım bile geri atmamaktadır, sizin gibi sadece seçim dönemlerinde hatırlanacak, iç politikaya malzeme edilecek bir kavram asla değildir. Ege Denzinde balıkçılarımıza yönelik Yunanistan'ın yaptığı sistemli tacizlere sessiz kalmamaktır mavi vatan, Ege Denzindeki gayri askeri statüdeki adaların silahlandırılması ve egemenliği tartışmalı ada ve adacıklara Yunanistan tarafından el atılmasına tepki göstermektir, uluslararası hukuktan doğan haklar çerçevesinde Türkiye Cumhuriyetinin denizlerdeki meşru hak ve menfaatlerinin korunmasının savunucusu olmaktadır. Türkiye Cumhuriyetinin dış politikası "Yurtta barış, dünyada barış." ilkesi üzerine kurulmuştur. Bizim kimsenin egemenlik hakkında ve toprağında asla gözümüz yoktur ancak kimseye de egemenliğimizi tartıştırmayız, kimseye de bir karış toprağımızı vermeyiz. Türkiye Cumhuriyeti ve Misakımillî sınırları içerisinde yer alan bu adalarımız ve kayalıklarımıza 2004 yılından beri Yunanistan'ın el attı, Türk resmi makamlarının tüm bu gelişmeler karşısında tepkisiz kaldığından hareketle bu konunun kapsamlı bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Ele alınması gerekmektedir çünkü bu kamuoyunu rahatsız etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) – Bu iddiaların araştırılması şarttır ve bu ihlaller karşısında Türkiye Cumhuriyeti makamlarının neden yeterli tepki göstermediğinin anlaşılması lazım, araştırılması lazım. Yunanistan'ın artan faaliyetleri karşısında Türkiye'nin atabileceği adımların değerlendirmesi gerekmektedir. Şuna da inanıyoruz: İktidarın yapacağı bu açıklamalar bu iki ülke arasındaki barışa da mutlaka pozitif anlamda katkıda bulunacaktır ama kamuoyunun aydınlatılması şarttır. Gelin, bir genel görüşme önerisini kabul edin ve bu konuyla ilgili yüce Meclisimize bilgi verilsin, kamuoyu da aydınlansın.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saadet Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Cemalettin Kani Torun, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin grup önerisi üzerine Gelecek-Saadet Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet tarihinden bu yana Türkiye'nin en kritik uluslararası meselelerinden biri, Ege Denizi olmuştur. Ege'de Yunanistan'la hâkimiyet çekişmesinin bugün hâlen devam etmesi uluslararası hukuk alanında yetkin isimlerle etki etme kapasitemizin bir türlü geliştirilemediğini de göstermektedir. Hakkımız olan kara sularının, deniz yetki alanlarının ve bize ait adaların savunulması için tesirsiz kalışımız, bugün konuştuğumuz problemi büyütülmektedir. Lozan ve Paris Anlaşmalarından bugüne, yüzyıllık çözümsüz bu sorundaki rolümüz için öz eleştiri yapabilmeliyiz. Burada en önemli sorun, bazı coğrafi formasyonların hukuki formasyonunun 1923 Lozan ve 1947 Paris Antlaşması'nda yasal statüsünün açık olmamasıyla ilgilidir. Ancak adaların silahlandırılması bu anlaşmalara açıkça aykırıdır. Bu adaların silahlandırılmasının ciddi bir beka sorunu olduğunun kendi müttefiklerimize yeterince anlatılmadığını görüyoruz. Son dönemdeki ABD-Yunanistan yakınlaşması ve Rusya'yı çevreleme bahanesiyle Dedeagaç'a kurduğu üs, Ege'deki

anlaşmazlıklarımıza ABD'nin duyarsız bir tavır aldığını gözler önüne seriyor.

Çanakale Boğazı'na bu kadar yakın, Türkiye sınırına 45 kilometre mesafedeki Dedeağaç, ABD'nin doğrudan kullandığı 9'uncu askerî üstür. Yunanistan'ın da Türkiye'nin de NATO üyesi olmasına rağmen ABD'nin Yunanistan'la bu yakınlaşması Türkiye'ye karşı Yunanistan'ın yanında yer aldığını göstermektedir. ABD'nin bu üstün Yunan adalarına zırhlı araç sevkiyatı yaparak Ege'de ateşe odun taşı taşıdığını görmekteyiz; bu, yalnızca 2 ülkeyi ilgilendiren bir sorun değil, artık bölgesel etkileri olabilecek bir konudur. Ülkemizin sorunun çözümü için yürüttüğü müzakere süreçlerinin neticesiz kaldığını, Yunanistan'ın da geçmişten bugüne Batıyla aramızdaki her gerginlikten istifade ederek bir adım daha ileri gittiğini görüyoruz.

Silahlanmanın had safhaya çıktığı bir zamanda bu kadar yakınımızda bulunan adaların uluslararası hukuk ihlal edilerek silahlandırılması kabul edilemez; bu konu, Hükûmetin çözmesi gereken en öncelikli meselelerin başında gelmektedir. Bu noktada, hukuki haklarımızı aramak anlamında daha proaktif bir dış siyaset belirlenmeli ve sorunun kesin bir şekilde çözümü üzerine konu Dışişleri ve Millî Savunma Komisyonlarımızda detaylı bir şekilde görüşülerek yapılan planlamalar kararlılıkla hayata geçirilmelidir.

Heyetimizi saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; CHP grup önerisi üzerine, İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

Evet, sayın milletvekilleri, bu konu çok önemli, mutlaka bir araştırma komisyonu kurulmasının anlamı ülkemiz için çok büyük. Onun için ben veren arkadaşımızı kutluyorum.

Yunanistan 2004 yılından itibaren Ege ve Akdeniz'deki adalarımızı işgal etmeye başlamış, 2009'dan itibaren de bu işgalleri ilhaka dönüştürmüştür. Evet, bu konuyu ilk gündeme getiren emekli Albay Ümit Yalın hiç ciddiye alınmamıştır ve bugün büyükelçiler bu konuyla ilgili farklı şeyler söylemekte, Türk Silahlı Kuvvetleri farklı konulara değinmekte ve vatandaşın kafası karıştırılmaktadır. Bugün için bilinen 2'si kayalık, 22 ada, adacık işgal altındadır. Yine, Yunanistan, Lozan Antlaşması'na göre gayri askerî statüde olması gereken adalarda silahlanmaya gitmiştir. Lozan Antlaşması'yla belirlenen sınırlarımız ve haklarımız ortada iken Yunanistan'ın bu anlaşmayı hiçe sayarak adalarımızı işgal etmesi uluslararası hukukun açık bir ihlalidir.

Değerli milletvekilleri, bu durum, sadece egemenlik haklarımızın ihlali değil aynı zamanda Türkiye'nin güvenliğine yönelik açık bir tehdittir. Peki, bu işgaller karşısında Hükûmetimiz ne yaptı? İlk zaman, Avrupa Birliği üyeliği uğruna görmezden gelindi, belki AB'ye girme uğruna bu adalar gözden çıkarıldı. Muhalefetin sorduğu hiçbir soruya, önergeye cevap verilmedi. 2015 yılında dönemin Millî Savunma Bakanı İsmet Yılmaz Ege ada ve adacıklarının hukuken Türkiye Cumhuriyeti egemenliğinde olduğunu ve mevcut Yunan uygulamalarının hukuki statüyü değiştirmedeğini söylemekle yetindi. Yani işgali doğruladı ama hiçbir adım atılmadı. 2016 yılında Erdoğan "Bu adaların Lozan'da verildiğini" söyledi. Ya bir bilgi eksikliğindendi ya da konuyu saptırmak istemişti. Dönemin Başbakanı Binali Bey Ege adalarından tek bir çakıl taşının dahi gitmediğini iddia etti. Bu açıklamalar hükûmetin konunun ciddiyetini kavrayamadığını ve millî çıkarlarımızı koruma konusunda ne kadar isteksiz olduğunu göstermiyor mu sayın milletvekilleri?

2020'de dönemi Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar 18 adanın Yunanistan tarafından anlaşmalara aykırı şekilde silahlandırıldığını ve asker konuşlandırıldığını itiraf etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) – 9 Haziran 2022'de asrın lideri yine kükredi(!) "Adaları işgal etmeniz falan bizi bağlamaz, vakti geldiğinde gereğini yaparız. Bir gece ansızın gelebiliriz!" dedi. Sayın milletvekilleri, Lozan Antlaşması belli, Lozan Antlaşması'nın 12'nci maddesinde "Asya kıyısından üç milden az uzaklıkta bulunan Adalar, işbu Andlaşmada tersine hüküm olmadıkça, Türkiye egemenliği altında kalacaktır." açık hükmünden istifadeyle Ege Denizi'nde anlaşmalarla Yunanistan'a devredilmeyen ada, adacık ve kayalıklarla birlikte asgari 153 ada ve adacıktan oluşan coğrafi formasyonların Türkiye'ye ait olduğu Yunanistan tarafınca söz konusu formasyonlardan imara açılanların ve silahlandırılanların belli bir süre içinde Türkiye'ye devredilmesi gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞENOL SUNAT (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin böyle bir durumda Anayasa'nın 82'nci ve 97'nci maddelerine göre savaş ilanı bile gerekir bu konuda. O yüzden araştırma komisyonu kurularak bu konunun çok detaylı bir şekilde değerlendirilerek konunun tekrar gündeme getirilmesi gerekmektedir.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Malatya Milletvekili Sayın Abdurrahman Babacan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDURRAHMAN BABACAN (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ grubumuz adına söz aldım.

Birinci Dünya Savaşı sonrası imzalanan Lozan Barış Antlaşması'nın 13'üncü maddesinde "Midilli, Sakız, Sisam ve Nikarya adalarında hiçbir deniz üssü kurulmayacak ve askerî faaliyetler sınırlandırılacak." hükümleri getirilmişti. Doğu Ege adalarının geriye kalanlarını oluşturan 12 adalarsa 1947 Paris Antlaşması'nın 14'üncü maddesiyle "Askerden arındırılacak ve öyle kalacaktır." şartı getirilmişti. Ege'deki hukuki ve fiilî durum bu şekilde tahkim ediliyordu.

Aradan geçen yetmiş yıllık süreçte inişli çıkışlı bir seyirde birçoğu Yunanistan'ın iç siyasi motivasyonlarıyla bezeli bir Yunanistan politikasıyla karşı karşıyaydık. Türk dış politikasının partilerüstü bu meseleye ise her zaman barışçıl ve aktif müdahilliğini gördük, yaşadık. Şimdi de temel izlek ve yöntem aynı doğrultuda izlemekte; aktif, diplomatik, barışçıl ve kararlı.

Hükümetlerimiz döneminde yeni dönemin birtakım ayırt edici kodlarına ise müteyakkız bir dış politikadan pekâlâ bahsetmemiz mümkündür diye düşünüyorum. Özellikle 2020 Amerika Başkanlık seçimleri sonrası Joe Biden'ın gelişi ve transatlantik hattının ABD çıkarları merkezli olarak yeniden canlandırılması politikası, bölgemizde ve Ege-Doğu Akdeniz attığında ABD açısından daha ihtiraslı ve daha geniş bir ekonomi politik ajanda şeklinde tezahür etmeye başladı. Özellikle son sekiz yıldır bölgede oluşan yeni dinamikler ve Türkiye'nin bu dönemde attığı proaktif dış politika adımlarıyla yeni bir fiilî durum ve yeni bir gerçeklik oluşmaya başladı. Yunanistan da tıpkı 60'lar ve 70'lerde olduğu gibi ilgili ülkeler tarafından Türkiye'nin bu aktif müdahilliğini bölgede dizginlemekle işlevli bir aktör olarak boy göstermeye çalışıyor.

Bu bağlamda, Türkiye'nin Libya, Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Mısır denklemine son yıllarda attığı adımların bölgedeki statükonun değişimini icbar etmesi durumudur esasında yaşadıklarımız. Daha geniş resimde, Amerika politikası açısından Yunanistan'ın desteklenmesi, Ukrayna'dan Libya'ya uzanan bir hatta Balkanlar, Güneydoğu Avrupa ve Doğu Akdeniz'deki transatlantik hattının devamı için jeopolitik anlamda önemli ve kritik hem de hiç olmadığı kadar.

Konumuz bu alımındaysa özellikle Mavi Vatan doktrini çerçevesinde Türkiye'nin Libya Deniz Yetki Alanları Münhasır Ekonomik Bölge Anlaşması kritik ve stratejik konumda olan Kıbrıs ve Girit başta olmak üzere Doğu Akdeniz ve Ege meselesini bambaşka ve farklı bir boyuta taşımış durumda. Zira bu adım, temelde Yunanistan'ın tarihsel olarak iddia ettiği karasularını Libya'ya ait kılan ve buradaki hidrokarbon rezervlerine ilişkin sismik araştırma ve sondaj faaliyet yetkisini Libya uhdesinde bırakan hukuki ve bağlayıcı bir metindir. Libya'da buralardaki keşfedilmemiş yüzde 40 rezervin olduğu yerin haklarını Türkiye'ye sunmak suretiyle Türkiye açısından oldukça kritik önemde bir kazanım ve adım atılmış oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDURRAHMAN BABACAN (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ABDURRAHMAN BABACAN (Devamla) – Tahminî 122 trilyon metreküplük bir hidrokarbon rezervinden bahsettiğimiz büyük bir ekonomi politik mücadele süreci işliyor. Ki şu an Mısır'la yürütülen yeni süreç de Türkiye'nin meseleye aynı zamanda bu zaviyeden bakmasıyla da ilişkili.

Bu bağlamda, önergedeki spesifik mesele de dâhil olmak üzere, adacıkların, kayalıkların aidiyeti meselesi de dâhil olmak üzere sürecin bütün parçaları bu geniş fotoğraftan ayrı düşünülüyor ve ciddiyetle ve hassasiyetle ele alınarak diplomatik ve siyasi süreçler buna göre işletiliyor. Özeldir ise bu spesifik meseleye ilişkin şunu belirtmek isterim: Adalarımızın Yunanistan tarafından işgali söz konusu değildir. Türkiye ile Yunanistan arasında Ege'de birbiriyle bağlantılı bir dizi sorun var. Ege'de bazı adacık ve kayalıkların aidiyeti ve bununla bağlantılı olarak Türkiye ile

Yunanistan arasında geçerli bir uluslararası anlaşmayla tespit edilmiş deniz sınırlarının olmaması da bu sorunlar arasında. Türkiye ise bu sorunların tümüne tarihsel olarak ülkemizin hak ve menfaatleri temelli diyalog ve barışçıl diplomasi yoluyla mukavelede bulunmaya devam edecektir. Ege'de meselenin çözümünde izlenen bu politika, denizlerdeki güvenlik sorunlarının... (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.